

Walters, Ryan S., 2023. *Harding: The Jazz Age President*. Washington, D.C.: Regenery History.

Anmälan av Benny Carlson

Många hårda domar har fällt över Warren G. Harding, USA:s 29:e president, som satt knappa 2,5 år i Vita huset. Han vann en jordskredsseger i valet 1920, tillträdde i mars 1921 och dog av slaganfall i augusti 1923. Han brukar rankas som en av de sämsta presidenterna genom tiderna, en medioker småstadsbo från Ohio som inte åstadkom särskilt mycket. Han jobbade visserligen idogt men det ansågs bara bevisa att han behövde mer tid på sig än andra för att göra jobbet. Han omnämns, exempelvis, i en av dessa rankningar som en man huvudsakligen intresserad av poker, smuggelwhisky och villiga kvinnor. Han var kort sagt en man som skulle vanpryda Mount Rushmore.

Men kanske har Harding blivit underskattad och utsatt för hundra år av elakt förtal? Det är i alla fall vad historikern Ryan Walters anser. Walters är konservativ och sticker inte under stol med att hans ambition är att ärerädda Harding. I sin bok *Harding: The Jazz Age President* anger Walters (s. xii) som sitt syfte att skriva ”a smaller, more concise political profile covering the major aspects of Harding and his presidency, defending him against his critics, and helping to educate those who may know little of the humble newspaperman from Marion, Ohio”. Walters är klar över att uppgiften är svår och talar (s. xiii) om den som att bestiga ”the [Mount] Everest of historical revisionism”. Hans bok är alltså ingen biografi utan en redogörelse som täcker fem år, från det tumultartade 1919 till Hardings död 1923.

År 1919 var Washington till stor del politiskt förlamat, inte minst på grund av att president Woodrow Wilson led av sviterna efter ett slaganfall. Landet skakades av ekonomisk, politisk och social oro med tusentals strejker, bolsjeviker som agiterade och anarkister som postade paket med bomber (Red Scare) samt våldsamma raskravaller (Red Summer). ”Aside from the horrors of the Civil War a century before, 1919 had been one of the worst years in American history”, summerar Walters (s. 31). Det verkade som om landet höll på att falla i sär. Under 1920 och första hälften av 1921 drabbades USA dessutom av en av de djupaste depressionerna i landets historia. BNP föll med 17 procent, aktiepriserna med nästan hälften och arbetslösheten ökade från 4 till 12 procent.

Det var i detta kaos som USA gick till presidentval. Harding, ägare till Marion Star och senator, var en "dark horse" i det republikanska stallet som på upploppet ryckte fram och blev partiets kompromisskandidat. Hans budskap var att nationen behövde lugn och ro efter krig och kris. Vad Harding erbjöd var inga stora visioner eller radikala reformer utan nationell samling och "return to normalcy". Det var inget dåligt erbjudande om man betänker vad en "dynamisk" politiker hade kunnat ställa till med i en miljö präglad av hemvändande krigsveteraner och stor samhällsoro. Det italienska exemplet förskräcker.

I valet hösten 1920 fick Harding, med Calvin Coolidge som vicepresidentkandidat, 16 miljoner röster. Hans motståndare, demokraten James Cox, med Franklin Roosevelt som vicepresidentkandidat, fick i skuggan av den impopulära Woodrow Wilson blott 9 miljoner röster. Harding kavlade upp ärmarna och tillsatte ett kabinett med flera framstående män – finansmannen Andrew Mellon som finansminister, ingenjören Herbert Hoover som handelsminister, juristen och före detta (1916) presidentkandidaten Charles Evan Hughes som utrikesminister och den mångsidige Charles Dawes (sedermera vicepresident och mannen bakom Dawes-planen) som chef för en nyinrättad budgetbyrå – och, som det skulle visa sig, några mindre framstående.

Walters karakteriserar Harding och Mellon som tidiga företrädare för utbudsekonomi. Mellon var införstådd med vad som på 1970-talet blev känt som Lafferkurvan, alltså att höjda skatter kan innebära sänkta statsinkomster och att omvänt sänkta skatter genom att öka den ekonomiska aktiviteten kan generera ökade statsinkomster. Den högsta marginalskatten hade under kriget gått upp till 77 procent och sänktes nu till 32 procent. Till skillnad från senare tiders kombination av skattesänkningar och statliga utgiftsökningar skar Hardings administration under budgetåret 1921–22 ner statsutgifterna från 5,1 till 3,3 miljarder dollar. Ekonomin varvade upp och det glada 1920-talet tog sin början. Det skulle bli sju feta år. Den federala budgeten visade överskott under resten av 1920-talet och en tredjedel av statsskulden, som på grund av kriget hade ökat från en dryg miljard dollar 1916 till 26 miljarder 1919, kunde betas av.

I förhållande till omvärlden var Hardings budskap "America First". Slagordet var inte nytt. Det hade använts redan i slutet av 1800-talet och av Woodrow Wilson ett par år innan USA gick in i första världskriget. Harding motsatte sig amerikanskt medlemskap i Wilsons favoritprojekt, Nationernas Förbund, men var positivt inställd till medlemskap i den Fasta mellanfolkliga domstolen i Haag; USA kom dock aldrig med. Han sammankallade en nedrustningskonferens i Washington 1921 och nominerades till Nobels fredspris 1922 och 1923. Han undertecknade 1921 Emergency Quota Act som stramade åt invandringen och året därpå Fordney-McCumber-lagen som fördubblade tullsatserna (dock undantogs två tredjedelar av importen från tullar).

Walters summerar i sitt slutkapitel (s. 178) något av vad Harding åstadkom under sina 882 dagar vid makten:

He revived the American economy and paved the way for the most prosperous decade in U.S. history, an economic expansion that aided every class of citizen. He reduced both taxes and government spending, thereby lessening the burdens on the people. He created the Budget Bureau, which gave the federal government a comprehensive budget for the first time. He restored domestic tranquility, ushering in an era of peace and prosperity. He pardoned war resisters. He pushed for anti-lynching legislation and urged equal rights for black Americans – the first president of the twentieth century to do so. He created the Veterans Bureau to help the hundreds of thousands of wounded American servicemen returning from France. He appointed four judges to the Supreme Court to safeguard the Constitution. He transformed the vice presidency into its modern role in government. He called the Washington Disarmament Conference and achieved reductions in the world's deadliest weapons, receiving the nomination for a Nobel Prize twice.

Hardings eftermäle solkades emellertid av de korruptionsskandaler som avslöjades efter (och kanske ledde till) hans död i stroke vid 57 års ålder, inte minst den så kallade Teapot Dome-skandalen som innebar att ett par privata investerare fick oljerättigheter genom att muta inrikesministern Albert Fall. Walters anser, likt en del andra historiker, att Harding var alltför godtrogen och litade på de vänner han utsett till olika poster. Harding erkände själv att han kunde handskas med sina fiender men inte med sina vänner. Han lär i vart fall inte ha skott sig själv.

Walters bok är välskriven, lättläst och informationsrik, byggd på en ordentlig litteraturgenomgång och på Hardings brevväxling. Walters deklarerar ärligt sin avsikt att förbättra Hardings rykte men försöker ingalunda gömma undan alla negativa tillmälen som genom åren hopats över honom. Emellertid gör Walters i inledningen (s. xii) ett hårresande påstående: att det är viktigt för en konservativ att försvara Harding på grund av hans likhet med Donald Trump. Här drabbas Walters av det hjärnsläpp som grasserar bland konservativa i dagens USA. Det finns förvisso likheter mellan Hardings och Trumps agendor: America First, skattesänkningar, tullhöjningar, åtstramad invandring och golfspel. Men Hardings karaktär, så som den framgår av Walters porträtt, är Trumps raka motsats. Harding...

- var ödmjuk och skröt inte om sina utförsågor. Självglorifiering var honom främmande. Walters jämför honom (s. xxiv) med Woodrow Wilson som trodde att han var "the smartest man in any room he entered, and he wanted everyone to know it".

- var inte maktgalen. Han var till en början tveksam om sin lämplighet som presidentkandidat och var inte road av att resa land och rike runt och kampanja. En av hans politiska kollegor vittnade om att Harding helst hade velat ägna sig åt sin tidning, sitta i senaten, spela golf, ha trevligt och slippa presidentskapets bördor. Harding påminner inte så lite om tjuren Ferdinand som vill sitta under sin korkek och lukta på blommorna.
- försökte samla det republikanska partiet och minska spänningar mellan olika grupper i nationen.
- höll kabinettsmöten två gånger i veckan och var angelägen om att lyssna till sina ministrars åsikter.
- var lojal mot sina vänner och övergav dem inte i svåra stunder. Han avskedade aldrig någon anställd under de 35 år han drev sitt tidningsföretag.
- var ingen hårding. Han var en vänlig man som inte gärna gjorde en fluga (i en anekdot en myra) förnär. Socialistpartiets ledare Eugene Debs, som av Wilson stämplats som landsförrädare och 1917 satts i fängelse, benådades av Harding och beskrev efter ett möte i Vita huset sin välgörare som en vänlig gentleman.
- var välvilligt inställd till pressen och angelägen om att hålla allmänheten informerad om sin politik. Han höll presskonferens två gånger i veckan.
- var (till skillnad från sin företrädare och många andra amerikanska politiker) inte rasist. Han förespråkade lika politiska rättigheter och utbildningsmöjligheter för svarta. Det ryktades att han själv hade afroamerikanska förfäder.

Walters lyckas knappast placera Hardings flagga på toppen av Mount Everest men han har onekligen reviderat bilden av en klåpare till att föreställa en rätt normal man som ville länka in sitt land i lugna, förkrigstida banor och som på kuppen lade grunden till en av de mest dynamiska perioderna i USA:s historia, jazzåldern eller "The Roaring Twenties". Att han gillade att spela poker och kanske umgås med en eller annan kvinna än sin hustru behöver inte innebära att han var en dålig politiker. Landsfadern Per Albin Hansson gillade som bekant också kortspel och hade rent av två familjer. Den stora plumpen i Walters protokoll är att han jämför den ödmjuka Harding, som försökte skapa lugn i landet, med den uppblåste Trump, som försöker skapa kaos i landet – och världen.